

Hasičský sbor v Březolupech slaví 140 let od svého založení

1. Úvod:

Historické povídání jsem si tentokrát připravil u příležitosti 140 let, které letos uplynou od založení hasičského sboru v naší obci. Pokračovatelé těchto „zakladatelů“ si při této příležitosti připravují na tento rok několik akcí, o nichž budete informováni ve zpravodaji a na webu obce Březolupy postupně.

2. Historické souvislosti:

Požáry byly od pradávna velkým postrachem všech míst osídlení. První přesnější instrukcí obsahoval řád „k hašení ohně pro města zemská, městečka a dědiny markrabství moravského“ z roku 1751, který určoval způsob vyhlašování, poplachu a řízení záchranných prací. Další požární řád byl vydán za vlády císaře Josefa II. v roce 1788. V této době vykonával, jako součást svých povinností, dohled na možnými požáry ponocný. Ten kontroloval v noci, zde se někde nešíří oheň a v případě nebezpečí troubil na kravský roh a halapartnou se případně snažil požár udržet na místě, než doběhli sousedé.

Počátkem 19. století byli majiteli panství vydávána nařízení, podle kterých „komíny at' jsou zděné a dosti vysoké, kovárně at' jsou nejméně sto kroků od domů“. Ale řád z roku 1788 platil až do roku 1873, kdy ho nahradil zákon „platný pro markrabství moravské, kterýmž vydává se řád policie požárové a řád hasicí“. Ten ukládal povinnost prohlídky všech budov v obci alespoň na jaře a na podzim. Nařizoval, v každé obci, které mají více než sto čísel popisných „zvláštní řád hasicí“ a doporučoval zřizování hasičských sborů. Zpočátku však, zejména z finančních důvodů obce a ani města sbory nezřizovaly.

Ve středu 3.9.1873 vypukl v Nedachlebicích velký požár. Tento byl posledním impulsem pro iniciativu občanů z obce Bílovice, kteří při něm zasahovali. Zejména kaplan P. Antonína Doláka byl hlavním „motorem“ této aktivity. A tak byl majitelem panství Bílovice, hrabětem Vladimírem Logothettim, dne 7.5.1874 založen v této obci první venkovský požární sbor na Moravě. Prvním členem z Březolup se stal Jan Hobl (správce velkostatku) v roce dne 28.1.1875. Dalším pak jeho „profesní“ pokračovatel Gustav Deml od 28.12.1877.

Celkem dvanáct obcí z okolí poté postavilo tzv. zálohy, které pomáhaly bílovickým hasičům při likvidaci požárů. Těmi byli u nás od 27.12.1878 tyto občané: Prokop Andryšek (starosta obce - č.13), Jan Hoferek (č.66), Jan Hoferek (č.72), Josef Hoferek (č.81), František Horák (č.26), Josef Krejčířík (č.19), Jakub Michálek (č.22), Karel Vajdík (č.118), Kašpar Vyorálek (č.41) a František Vyorálek (č.40).

3. Založení Sboru dobrovolných hasičů v naší vesnici:

Náš hasičský sbor byl založen jedenáct let po bílovském, a to L.P. 1886 z podnětu správce velkostatku Jana Praha. Ten vstoupil, stejně jako dřívější správci panství, do sboru v Bílovicích. On a březolupští učitelé Josef Berger a Josef Kašpárek byli iniciátory založení našeho spolku.

Jako vzor pro stanovy spolku byly použity bílovické. Byly schváleny členy spolku dne 15.9.1886. Obecní výbor je poté schválil usnesení dne 17.10.1866. Brněnský C.K. místodržitel pak schválil založení spolku 11.1.1887.

Povinností obce bylo zakoupit sboru nejnútnejší vybavení. Protože však , stejně jako v ostatních městech a obcích byl nedostatek finančních prostředků, bylo rozhodnuto zajistit je mimo rozpočet obce. Starosta obce Kašpar Vyorašek vydal povolení veřejnou sbírku po obci a učitel Berger sepsal žádosti na okolní podniky, pojišťovny a další subjekty.

S přispěním majitele velkostatku Ludvíka Frankla nakoupeno náradí (žebříky, háky, sekery) a výstroj. Bylo rozhodnuto o postavení menšího objektu nazvaného „hasičská šopa“. Ten byl vybudován vedle farské stodoly, v podstatě na místě současné zbrojnice. Budova byla postavena svépomocí. Kámen se vozil z lomu v Chrástkách a hliněné cihly „kotovice“ si vyráběli členové sboru sami za pomoci některých občanů.

Dalším důležitým prostředkem, na který hasiči netrpělivě vyhlíželi byla hasičská stříkačka. V té době samozřejmě ruční. Dočkali se již v červnu 1887 a 15. srpna byla při pouti za velké slávy před zámkem pokřtěna majitelkou zdejšího panství baronkou Bedřiškou Franklovou. Poté i vysvěcena místní farářem P. Ludvíkem Dočkalíkem.

Pro pobavení čtenářů zde uvedu vzpomínky zakládajících členů na náročné pumpování. Muselo pumpovat současně osm mužů. Většinou tak byly dvě střídající se skupiny, ale i tak to bylo velmi náročné. Místo pomoci od ostatních občanů se jim spíše dostalo posměšných poznámek. Tato „muka“ skončila hasičům až roku 1929, kdy zakoupili první motorovou stříkačku.

Protože měl sbor málo stejnokrojů, došlo při založení spolku k tomu, že starší členové záloh přepustili své místo mladším (synům, synovcům, ...). Všechny zakládající členy hasičského sboru připomenu každého v malém medailonku. A myslím si, že „nejeden“ z obyvatel naší dědiny má některého z nich mezi svými předky. A možná o tom ani neví. Za to, že je známe jmenovitě můžeme poděkovat bílovickému kronikáři jejich sboru, který je uvedl do jejich kroniky.

4. Zakladatelů sboru:

Prvním starostou sboru byl zvolen čtvrtláník Kašpar VYORÁLEK v té době i starosta obce. Narodil se 3.1.1842 v Březolupích na č. 40 v části Velká ulička. Poté co se roku 1868 oženil žil na č.105 v části Druhá strana. Pak žil, a nakonec i zemřel v domě č.40 dne 19.7.1923.

Náčelníkem sboru se stal inspektor velkostatku Jan PRAHL. Narodil se 16.10.1844 v osadě Zámek Žďár. Poté co se roku 1903 oženil žil na č.200 v části Podsedky. Zemřel mezi lety 1910 a 1921 mimo Březolupy.

Prvním podnáčelníkem sboru byl jmenován hostinský Eduard KOMÁREK. Narodil se 25.10.1850 na č. 87 na horním mlýně v části U mlýna. Před rokem 1876 a poté žili v hospodě č.94 v části U zámku. Zde i zemřel dne 4.6.1898.

Pokladníkem sboru si vybrali iniciátora jeho založení, nadučitele Josefa BERGERA. Narodil se 23.11.1854 ve Slušovicích. Do Březolup došel na školu z Napajedel. Byl velkým národním buditelem, který vystoupil i na „slavném“ táboru lidu roku 17.9.1882 na kopci Rochus nad Mařaticemi. Žil ve škole č.134 v části Dědina. Roku 1889 byl převeden do obce Krhová na Valašsku, kde dne 14.6.1902 zemřel.

Zbrojmistrem a revizorem účtů byl určen zámečník Josef MIKULÁŠEK. Narodil se 15.3.1845 v Přečkovicích. Poté co před rokem 1880 s manželkou do Březolup přistěhovali, žili na č.171 v části „Kozina“. Zemřel po roce 1910 mimo Březolupy.

Dalšími členy sboru bylo šest čtvrtlánků, tj. největších vlastníků půdy v Březolupech. Prvním byl Josef HOFEREK, který se narodil 20.8.1869 v Březolupech na č. 72 v části Dědina. Roku 1894 se oženil, a žil ve svém rodném domě, kde i dne 20.8.1939 zemřel.

Druhým Tomáš HUBÁČEK, narodil se 6.7.1867 v Březolupech na č. 110 v části obce Druhá strana. Roku 1892 se oženil a žili s manželkou a dětmi v jeho rodném domě. Zde i dne 10.10.1959 zemřel jako poslední ze zakládajících členů sboru.

Třetím z nich byl František LYSONĚK se narodil 4.11.1869 v Březolupech na č. 60 v části Dědina. Roku 1889 se oženil a žil ve svém rodném domě, kde i dne 19.11.1947 zemřel.

Čtvrtým sedlákem byl Josef HRABICA, který přišel na svět 12.11.1868 v Březolupech na č. 48 v části Pode Drahy. Roku 1891 se oženil a žil i s rodinou v domě č.223, kde i dne 11.11.1951 zemřel.

Pátým byl Kašpar ČECHMÁNEK se narodil se 8.11.1869 v Březolupech na č. 118 v části Močidla. Oženil se roku 1893 a žil ve svém rodném domě, kde i dne 31.7.1924 zemřel.

A posledním pak František MACH se narodil 6.3.1850 v Topolné. Roku 1894 se přiženil do Březolup na č.84 v části Úlehla. Poté žil na č.102 v části Druhá strana, kde i dne 28.4.1888 zemřel jako první ze zakládajících členů sboru.

fotografie hasičského sboru z roku 1887

Plnohodnotnými členy sboru byli i čtyři domkaři, tj. méně majetní rolníci. První Josef SAMSONEK se narodil 14.2.1868 na č. 77 v části Dědina. Roku 1905 se oženil a žil ve svém rodném domě. Poté na č. 265 v části Dědina, kde dne 1.4.1953 zemřel.

Druhý Vincenc HRBÁČEK se narodil 16.1.1868 v Březolupech na č. 37 v části Velká ulička. Roku 1891 se oženil, a žil pak s rodinou v domě č.189 v části Pode Drahy. Zde dne 19.8.1933 zemřel.

Třetím byl Karel KRYSTEK, který se narodil 21.9.1857 v Březolupech na č. 9 v části Kopec jako nemanželský. Otec ho poté roku 1862, před svou svatbou s jeho matkou, legitimizoval. Karel pak žil na č. 122. Roku 1882 se oženil a s rodinou žili v domě č.203 v části Močidla, kde dne 14.1.1915 zemřel.

Posledním domkařem byl Jan KUČERA narozený dne 16.5.1860 v Pašovicích. Roku 1882 se přiženil do Březolup k Hoferkům na č.49 v části Malá ulička. Poté žil na č.49 a pak na č.214 v části Úlehla. Zemřel mimo Březolupy po roce 1930.

Platným členem sboru byl v době jeho vzniku jistě i tesař František OVČÁČEK, který našel jistě uplatnění při opravách dřevěných součástí výzbroje. Narodil se 7.8.1861 v Březolupech na č. 151 v části Velká ulička. Roku 1884 se oženil. Nejdříve žila rodina v rodném domě nevěsty č.58 v části vesnice Pode Drahy. na Pak v domě č.239 v části Žleby, kde zemřel dne 14.8.1931

Dalším členem byl i hrnčíř Karel ŠMIGURA. Narodil se 8.2.1865 v Březolupech na č. 133 v části Pod kopcem. Roku 1898 se oženil. Žil s rodinou v různých domech po vesnici. Zemřel dne 18.3.1938 na č.68 v části Dědina.

Posledním zakládajícím členem sboru hasičů byl řezník Albert MEZÍRKA. Narodil se 14.5.1863 v Napajedlích. Oženil se roku 1894. V naší obci rodina bydlela v č.252 v části Močidla a č.241 v části Kozina. Dne 9.7.1936 zemřel na neznámém čísle domu.

fotografie hasičské šopy z počátku 20. století (budova vpravo)

A již v roce 1887 zasahovali naši hasiči u požárů domků č. 86 majitele Tomáše Gajdůška v části U mlýna a stavení č. 195 Jana Jurči v části Nad uličkou.

Informace o založení našeho sboru hasičů jsme čerpal z nejstarší kroniky tohoto spolku, kterou sepsal v roce 1974 jeho člen Karel Horák. Narodil se roku 1910 a žil v domě č.32 v části Drahy. Byl v roce 1949 zakladatelem a dlouholetým předsedou místní skupiny Československého červeného kříže. Jeho informace jsem doplnil o životopisné údaje zakladatelů a informace z kroniky obce a dalších zdrojů.

5. Závěr:

Závěrem bych chtěl konstatovat, že jsem rád, že v poslední době se tomuto spolku daří. Záslužná práce jednotky požární ochrany byla loni oceněna přeřazením do vyšší kategorie. A v posledních letech byla doplněna i sportovní činností zejména mládeže. Proto věřím, že se o budoucnost hasičů v Březolupech nemusíme obávat.

I tento článek, stejně jako i všechny ostatní s historickou tematikou, bude umístěn pro případné zájemce na internetové stránce obce Březolupy (www.brezolupy.cz) v záložce: OBEC ÚZEMÍ / HISTORIE OBCE / ČLÁNKY O HISTORII.

Zpracoval 28.4.2026

Radek Berečka, písmák, kronikář obce Březolupy, amatérský historik a genealog.